

PRZĘDZIWO (42) *sb n*

o prawdopodobnie jasne (tak w -o).

sg *N* przedziwo (13). ◇ *G* przedziwa (19). ◇ *D* przedziwu (1). ◇ *A* przedziwo (5). ◇ *L* przedziwie (1). ◇ *pl G* przedziw (1). ◇ *A* przedziwa (2).

Sł stp notuje, Cn s.v. przędza, Linde XVII – XVIII w.

1. *Włókno roślinne lub zwierzęce służące do wytwarzania nici; filum, pensum BartBydg, Cn; calestrum BartBydg (19)* : Oracz niegdy był lnu nąsiał/ Izby z niego przedziwo miał *BierEz N*; Pensum, deliberatio, vel filatura in mensura data, prząndzywo *BartBydg* 111, 21b, 58b; Ná co sie poddał/ y płacił káždy rok Krolowi Hiłzpańkiemu dań/ żioła s ktorych przedziwo piękne bywa/ także drzewo *Sándalowe*/ y korzenie wżelkie *BielKron* 443; stuparius malleus, Tárlicá/ trzepączká albo młot do tarcia przedziwá *Mącz* 423d, 71d, 195a; Licia – Pořtaw, item przedziwo. *Calep* 602b; A około świętego *Marćiná*/ [...] máią zwieść [...] przedziwá/ poważywży oddać. [...] A potym popiřawży wagi/ rozdawác prząść porządnie *GostGosp* 52, 72 [2 r.], 114 [3 r.], 122; Bierze wieřłkie vbořtwo/ płotno y przedziwo: Połćie/ řádło/ ná żimę zchowáne wárzywo. *KlonWor* 35; [ArtNom L3v].

przedziwo z czego (1): Naca vel Nacca Walkierz. [...]. Vel opera ex Lana, Robotá á przedziwo z wełny. *Mącz* 240c.

Szereg: »káždiel i przedziwo« (1): nálażł tám vbořuchną wdowę ze trzemi corkámi [...] pilnie robiące około káždielie y przedziw ná chleb y wyżywienie. *SkarŻyw* 413.

2. *Rořliny uprawiane na włókna (12)* : przyřli do iedney żiemianki ná wři/ rzekli iey: Pani řlachethna náwiedz a ćię *Kryřtus* z *Apořthoły* [...] mař iákie obruřy albo przeřcieradła [...] / á gdy vkazała iedno wyřawřy ie s řkrzynie/ rzekli: tho my s řobą wieźmiemy ábyć się przedziwo rodziło *BielKron* 420v; Linum, len/ Przędziwo. *Mącz* 195a; *WerGoř* 218; Przędziwá iáko w dworze ták y ná wři nie řuřzyć [z powodu groźby poźaru]: kto ná řłońcu zámieřka/ choway do látá przez rok *GostGosp* 24; Głowáte konopie iź řą poznieyře niź inřze przedziwo/ kiedyby się omieřkály/ tedy ná *Wiořnę* zetrzeć *GostGosp* 74, 52, 112 [2 r.], 124, 146, 167.

Szereg: »konopie ani przedziwo« (1): Konopi áni řadnego przedziwá nie ma dopuřć moczyć w řtáwie *Młynarz*/ *Włodarz*/ *Vrzędnik*. *GostGosp* 62.

3. *Przędzenie (7)* : w *Syciliey* miałto [...] *Meřaná* w ktorym iedwabie řprawia przez czyřwie robaki/ máiąc dořyc drzewá [...] z ktorego ći robaći liřciem żywia się/ wypuřczáiąc z siebie iedwab iáko páiąk czyni páięczynę/ potym wárząc řubtylnie ku przedziwu řprawia. *BielKron* 276v; *Dworki* máią [...] około przedziwá kmiotowny odřrawowác/ ktore teź řobie máią prząść połowicę roku/ á połowicę Pánu *GostGosp* 76; [Żony teź lecie tych ogrodników około plewidła i przedziwa robią. *LustrPom* 172, 173, 182].

Przen: *Wymysły* (5) : *Abowiem* ony [rozmowy] [...] mało nie wřyřtkie řtáre przednieyře przywáry przedziwá řzátáńřkiego/ y *Antichriřtowego*/ wam řnádno pokażą. *CzechRořm* A8, A7v; iź nas/ ktorzyřmy iuź z řálki *Bořey*/ przedziwá tego tám *Antychriřtówřkiego* řą wolni [...] / trudno máią zbić/ z řundámentu tego *CzechEp* 110, 6, 360.

4. *Nici (4)* : także się dźiwowáli řukniom z wełny/ gdyź oni tylko skotonu řzáty czynią: iest przedziwo iáko ze lnu piękne y řubtelnieyře nád *Iedwab*. *BielKron* 451; y dáć tkaczom řnowác: [...]

potym zważyć niż dąć ná bielnik/ iefli wagá łpełná: bo około prędzíwá nawiętłze złodzieyftwo.
GostGosp 114.

Zwrot: »prędziwo wić« (1): Panus, Céwká ná którą tkacze prędziwo wiyą. *Mącz* 276b.

Wyrażenie: »surowe prędziwo« (1): [*pokrzywy z jęczmieniem*] ná żywot pod pępkim przykłáday
ciepło/ ná furowym prędziwie/ ktore dopiero z motowidlá zięto *SienLek* 100.

DDJ